

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Carrer de Colomer, núm. 24.
SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Sabadell 2 rals al mes.
Fora 8 » trimestre.
Un número sol. 1 »
Anuncis á preus convencionals.

Calendari Catalá per 1892

Forma un block de 730 planas de lectura recreativa

dels principals escriptors mallorquins, valencians y catalans

Cartons alegórichs, fabricats expressament per aquest Calendari

CADA BLOCK UNA PESSETA CADA CARTÓ

Als corresponsals que 'n demanin mes de 10 se 'ls descomptará lo 25%.

LOS ENCARRECHS Y SON IMPORT DEUHEN DIRIGIRSE Á LA
IMPREMTA LA CATALANA
5, Dormitori de S. Francesch, 5.-BARCELONA

OBRA NOVA

L' HOSTAL DE LA BONICA

QUADRET DE COSTUMS, EN UN ACTE Y EN PROSA

ORIGINAL DE

VÍCTOR BROSÀ Y SANCERMAN

Estrenat ab éxit en lo Teatre de Novedats de Barcelona.

Se ven al preu d' UNA pesseta.

ANY NOU VIDA VELLA

PER ANGEL GUIMERA

Hem acabat un any y 'n comensem un altre. Que sia de gloria y de prosperitat pera la terra catalana.

Mes al entrar en lo any nou, vintydosé de la publicació de *LA RENAIKXENSA*, 'ns preguntem: ¿S' ha obert pas lo regiolisme á Catalalunya? No va ser una aspiració boja, filla no més d' esgarriada fantasía la que, ja encare no sortits de las aulas, nos feya ajuntar á altrás joves entusiastas com nosaltres, despertats tots al amor á la terra per los versos de l' Aribau y de 'n Rubió y Ors, per las historias y llegendas de 'n Balaguer, per las novelas de l' Angelón y de 'n Bofarrull per las festivals de 'n Clavé, per las cansons del poble recullidas per en Briz y per los Jochs Florals ab sas brotadas de primavera?

Y al girar los ulls al voltant cercant la resposta, hem de regoneixer que 'l mal vent d' una época enrevoltada no conseguí esgarriar la llevor del Catalanisme, que aquesta llevor ha arrelat fundament en terra assaonada y que al cap y al últim la nostra idea patriótica considerada un temps com fal·lera tan sols de quatre poetas somniadors, festejadors eterns d' un passat que 's creya desaparegut pera sempre de la vida, s' ha escampat y ha pres cos per tot Catalunya, no trobantse al present un sol home, pertanyi ó no pertanyi á determinat partit polítich, que no 's tinga ell mateix com mes ó menos dintre del regionalisme.

¡Quanta mudansa en tan poch temps! Avans era considerat cuasi be com á criminal aquell que gosava anomenarse regionalista. Per defensar aquestas ideas, y encara per defensarlas encubertament com aconsellavan las circumstancias, mes d' un cop se va veure *La Renaixensa* portada als tribunals y més d' un cop també per ells condemnada, á satisfacció de la majoría dels catalans enfonzats llavors fins al coll en los partits polítichs, y coneixent no més lo mon per las cabórias oratorescas de sos jefes que llegían ab lo mateix entussiasme que las novelas per entregas y creyent perque aixís de Madrid se 'ls imnotisava que 'ls regionalistas de Catalunya eran germans bessons dels filibusters de la isla de Cuba.

Mes avuy tot ha cambiat. Als partits polítichs militants se 'ls han rovellat las armas y viuhén complertament esmortuhits en nostra Catalunya. Ja no promouhen revolucions no perque no trobin motius ó excusas com avans pera ferlas esclatar, sino perque no hi ha qui surti ab una arma á la montanya ni qui aixequi una llamborda per bastir una barricada. Ja no 's fa llum al retrato de cap espartero, ni s' encomana ningu á l' ànima de cap Zumalacárregi. Ja no 's mou ningu per res que convinga á la política de partit encare que s' invoqui la llibertat desde un club ó l' absolutisme desde una trona. S' ha acabat lo donar per fantasmas que eixían no més del fum de la pólvora ni una gota de sanch, ni un céntim... ni tant sols un vot en las urnas. Avans era 'l gefe qui desde Madrid estant imposava als catalans fins com havian de respirar pera viurer ab *tealtut* dintre de sa mateixa casa. Encara aqueixas ordres se donan, mes al present ja no s' obeheixen gayre en nostras provincias: avuy ja comensan á ésser los catalans los que diuhén als gefes de Madrid que es lo que ells diuhén fer si no volen ésser complertament olvidats en nostra terra. Es lo regionalisme que traspúa per tot, es lo catalanisme que se va apoderant de la consciencia de tots los fills de Catalunya.

Cal, donchs, ja que 's troba consagrada la nostra propaganda per los seus resultats; ja que 'l mohiment regionalista no es sols d' aquesta terra sino de totas las d' Espanya y del mon enter, puig per tot arreu s' ensenyoreix redemptora dels pobles, cal, donchs, que cada dia, cada hora ajuntém més y més tots los nostres elements de vida, concretant las nostras aspiracions, presentantlas ben claras, terminants y explícitas á la vista de tothom. No olvidém may lo passat de Catalunya, més no olvidém may tampoch que som fills de nostre sigle y que d' ell volém tant los sens avensos com las sevas virtuts. Pensém que treballém per otganisar, no un partit, sino un poble, y aixó no 's logra sino armonisant encontrats interessos, no predicant may odis, ni rencors ni revenjas, cridant y procurant la colaboració de tothom fins d' aquells que, arrossegats encara pel fanatisme del sectari polítich, senten vibrar á estonas en son pit la fibra del nostre patriotisme.

Alguns d' ells fins dintre del propi partit contribueixen á la regeneració de Catalunya. Quina missió més hermosa fora la seva si solsament dediquessin totas las sevas energías, no particularment com

ara fan, sino dintre de la agrupació en que viuen, á fer comprendre y fins á fer obehir á aquestos jefes, que son ó serán demá poder, lo que Catalunya, imposat per sa manera especial de ésser y de sentir y de treballar dintre de la nació! No diuen á Madrid los homes que disposan dels destins d' ella que Catalunya es lo bras dret d' Espanya? Donchs, á ells, als polítichs de nostra terra, si alguna autoritat y consideració mereixen de sos gefes, es á qui pertoca dirlosi que no 's deudessangrar ni lligar curt aquest bras dret quan vol muures lliurement, no pera 'l suïcidi, sino pera treballar fins ahont puga arribar pera conseguir prosperitat y gloria á tota Espanya.

Volguém, donchs, á tothom al costat nostre. Als homes afiliats als partits polítichs combatemlos ab armas sempre nobles per las ideas que ells defensin y que considerém perjudicials pera Catalunya.

Y nosaltres los catalanistas de tota la vida marxém sempre avant, reunint forsas; veyent creixer los que 'ns segueixen per lo camí de las reivindicacions. Sia la nostra propaganda en aquest sentit avuy, demá y sempre. Recordemnos que ve de molt lluny las desventura y que l' edifici caygut la fa tantas senturias no 's refá en una hora. Pensém que hem harribat á un temps de postració tan gran, de degradació tan inmensa, que més se preocupa é interesa la opinió pública per lo crim d' una Higiniá y la lotería de Nadal que per lo discurs més trascendental que fassi lo primer orador d' Espanya; que més consideració mereix la capa de en torero que no pas la toga del magistrat y la investidura del pare de la pàtria.

Y avergonyits de tantas deshonradas baixesas que sofreixen per igual absolutament totas las provincias de la nació, posém tot quant valém y podém valer al servey de Catalunya, pero ab la convicció ferma de que ab lo plantejament de nostre sistema, acomodantlo á las necessitats y á l' ánima de cada regió de la Península, 'n resultaría beneficiada per un igual tota la nació.

De *La Renaixensa*.

SECCIÓ POLÍTICA

Al últim ha tingut lloch la subscripció de l' emprèstil de que tant se parlava aquestos dias.

La subscripció pública ha sigut tan insignificant que si d' aixó pogués culparse

al ministeri Cánovas, 's podria ben dir que es lo bolet més gran que li ha donat 'l pays.

Llástima que la culpa es de tots los polítichs madrilenys que ab sas continuas disbaixas, han enfonsat á España en la més espantosa miseria, de tal mauera, que ni sos mateixos fills tenen ja confiansa en sa respectabilitat.

¡Y que no tinguém medis de portar á la barra als causants de tanta ruina!

Respecte al empréstit de que parlém, hi ha qui s' ha entretingut en fer constatar que s' han empleat més diners pera la Lotería Nacional del 23 del passat Deseembre, que no pas pera suscripcions al ditxós empréstit.

Lo qual significa que pera la majoria dels espanyols, inspira més confiansa 'l cobro de las rifas del Estat que no pas sas obligacions més sagradas.

O d' altra manera; que mereix més confiansa 'l Govern, com á banquer d' una casa de joch, que com á administrador del públich patrimoni.

L' insigne don Cristino Martos ha sigut obsequiat ab un banquet per sos *numerosos* correligionaris madrilenys.

Al aixecarse don Cristino digué qu' avuy convenia fer una política purament económica y de protecció al treball nacional.

Vaja, ja 'ns ha sortit un altre proteccionista.

Que de segur que s' accontentaria ab que protegissin lo seu grupet polítich que es lo que esperan tots aquestos regeneradors de tres al quarto.

Respecte á las questions políticas desmentí sa próxima tornada al partit lliberal, dihent que PER ARE no era cosa convinguda.

Ben fet que fa l' home.

Aquestas cosas deuen ferse únicament quan 's disfruta del poder ab totas sas conveniencias.

ARE no li serviria de res sa nova falta de honestitat política.

Será millor esperar quan se li puguin donar los trenta sous que cobran los Judas.

Lo ministre d' Ultramar senyor Romero Robledo, está empenyat en fer economías en lo seu respectiu ministeri.

Lo qual vol dir que si resulta certa la noticia, quedarà confirmat lo refrán de que «boigs fan bitllas».

Llástima que pera evitarho treballan en tot lo possible los ministres de Guerra y Marina, que com tots los seus antecessors, no tenen altre afany que esmersar los diners dels contribuyents en aparatos teatrals y de per riurer.

Y segons sembla l' *insigne hombre de Estado* senyor Cánovas 'ls apoya.

Naturalment. Va prometer que seria eu lo poder consequent proteccionista, y s' ha burlat de las nostras aspiracions.

Va assegurar que posaria en ordre la administració espanyola y segueix tan ó més desordenada que sempre.

Era just donchs que 'l tractar d' economías fos també consequent pera no fer- las, ab tot y haverlas promesas.

Al fi y al cap sos adoradors de Madrit y provincias continuarán arrossegant la seva dignitat per los peus de 'n Cánovas.

El eminente orador de la democracia senyor Castelar ha fet un viatge per Andalucía y part de l' Africa.

Diuen que allà 'ls moros l' han rebut molt bé, pero sense arrossegar lo seu cotxe com los fussionistas d' aquestas terras cristianas.

Y no hi ha perque extranyarho, tota vegada que 'l ser moro no quita 'l ser persona.

Pero lo mes curiós de la peregrinació castelarina fou la rebuda que se li feu á Córdoba.

La estació estava segons telégramas de la prempsa lliberal plena á curull de gent de totes menas.

Lo qual que es una prova de la popularitat de que disfruta el tribuno de la democracia.

De repent, surten d' entre la multitut crits de «Visca la República» y 'n Castelar, republicà de cor segons diuen, y amich de manifestacions meridionals, demaná immediatament que no 's repetissin aquells vivas á fi d' evitar qualsevol incident.

No temi 'n Castelar una altra vegada. En temps de monarquia, s' arriba á tolerar un crit de «visca la república» mes en temps de república ¡ay! d' aquell que cridi «visca la monarquia».

Mes tornant á lo de Córdoba, accedint á la petició de Castelar s' acabaren los crits de *visca la república* y comensaren los de «visca Castelar».

Convertintse los partidaris d' una idea en gossets d' un home.

Y aquest, defensor de la democracia, partidari de *la igualdad ante la ley*, permetent y escoltant ab mes gust, sens dupte, los viscas dedicats al ídol que no los crits de visca la idea.

Y d' aquestos republicans de per riurer, que 'n diguin *eminencias, tribunos, patriótas incomparables*, etc. etc.

Quants infelissos corren encara per aquestos mons de Deu.

¡Y com devia observar *el ilustre tribuno*, qué tot justament venia del Marroch, la poca diferencia que 's nota al passar l' estret de Gibraltar y entrar á Espanya!

UNA BONA LLISSÓ

Jo faig com la gent pobre de montanya; m' agrada espigolar en lo camp històrich ó literari, més que més ab lo referent á ma inolvidable Catalunya.

La bona lliissó que recordo, temps ha que volia explicarla; y ara que 'm brinda l' ocasió vaig á ferho de molt bona gana. Lo bonich es que toca á la salvació de l' ànima y serveix únicament pe'ls catalans, y en particular per aquells que renegan de son llenguatge nadiu, d' aquell llenguatge tan dols unas vegadas y tan fort altres que, ab lo primer se parla tendrement á Deu fins á fòndres un hom en las xardorosas flamas d' un desitj vehement de gosarlo; y ab lo segon fa sentirse, quan ho imita, l' espetech d' una tempestat horrorosa.

Segons qui 'm lleigeixi dirá, tal volta, que ja vinch ab sermons; nó, li contestaré jo, no us vinch ab sermons sinó ab historias. M' agradan tant los fets històrichs si fan per casa que, al trobarne algun no puch menys d' arreplegarlo. No 'us espanti l' assumpto encara que 'us

parli de mort; no es per assustar á ningú, molt al contrari, estich per suadit que á molts agradará, sobre tot als bons catalanistas.

Anem al cás.

Entre 'ls homes de mes virtut y saber que ha tingut la Escola Pía, figurá 'l Rnt. P. Joaquím Parera, fill de Santa Perpetua del Vallés. Jo no l' he conegut pas, perque de molts anys á aquesta part vivia á Cuba y ja 'n fa 3 que es mort. Segons he sentit contar als que visqueren en sa companyia, era un religiós molt grave, molt reposat, de santa conducta y de poch parlar. Sérió en totas las cosas, sabia barrejarhi certa dolsura que 'l feya atractiu. No obstant, teníala dèria, ó no sé qué, de parlar casi sempre en castellá. A Cuba no es estrany que s' hagi d' usar tot sovint la llengua de Cervantes, puig l' escolapi, la major part del temps, parla y llegeix en castellá ja en la classe, ja ab los criats, ja ab la gent de fora. Aixís y tot es catalá, y catalá de cor, cosa notable que succeheix áduch ab aquells que, tractantse de llenguas, troban mes bonica la castellana que la catalana, perque no saben la propia. De manera que, ab los homes, podém dir que generalment parla sempre en castellá. Pero ¿y ab Deu? Veuse aquí una pregunta que tots los catalans haurían de pensar mes de lo que sembla. ¿Quin es lo millor llenguatge pera parlar ab Deu? Sens dubte que es lo de la terra ahont s' ha nascut y en que moral y materialment s' ha format l' home, es lo que havém après de la bona Mare que 'ns alletá en nostra infantesa, es lo llenguatge que parla al cor: y com aqnesta es qüestió de cor, lo cor la sent y res més; no hi valen rahons sofísticas pera dissuadirlo. Per aixó la Iglesia Católica, que parla al cor, favoreix al regionalisme, perque mana que s' ensenyi y prediqui als fidels en la mateixa llengua que parlan; y no ho fa baix lo punt de vista dels interessos materials, sinó baix lo punt de vista de la moralitat. Ni es lo llenguatge oficial ó de política lo que prevaileix en élla, sinó 'l del cor, lo que 'l mou y convens millor; de lo contrari hauria de ferho en llatí, ja que 'l llatí es la llengua oficial de la Iglesia Católica.

Donchs bé; convensut de tot aixó nostre bon P. Parera. sapigueu que, ab Deu, no hi parlava sinó en catalá. En la hora de sa mort éll mateix ho manifesta.

Alguns mesos avans de morir quedá poch menys que paralítich; y aixís y tot conservá 'l coneixement y un esperit de penitencia tan gran que, al portarli una cadira de brassos ab coixins tous y una mica arreglats pera descansarhi, demaná que li retiessen aquélls, cambiantlos per quatre plechs d' una sotana vella.

Al últim la malaltía vencé la naturalesa.

Veyent sa debilitat y comprenent que s' acabava, lo viaticaren;

y en aquest acte tan solemne, en aquest moment en que l' ànima va á donar compte á son Jutge y á unir-se ab son Deu, es quan nos dona la lliissó més solemne y més ben donada.

Lo P. Rector del Colegi, que era 'l Rvnt. P. Franciscó Clerch fill de Sabadell y ple de vida encara, mentres l' administrava, anava á dir las oraclons en castellá; pero 'l malalt; com si li repugnés aquell llenguatge, com si no 'l conegués pera parlar á son Deu y Senyor, va dirli ab tó de súplica «¡Párlim en catalá!»

Lo P. Clerch cedí al instant; y diu que era admirable la pau, tranquil·tat y alegria que manifestava 'l pacient al rebre á Jesús Sagramentat parlant y resant en catalá. D' aquesta manera surtí del mon aquella ànima ditxosa en nostre Colegi de Guanabacoa lo 2 d' Avril de 1882; y aixís com la pregaria catalana fou la primera que obrí sa boca per alabar á Deu en sa infantesa, aixís també fou la última que clogué sos llábis tremolosos en la hora de sa mort.

¿Qué hi trobaria, qué sentiria 'l P. Joaquím Parera que volgués parlar en catalá en aquella hora suprema?

Que aprenguin los catalans que, fins pera resar, s' avergonyeixen de la llengua catalana.

JOSEPH CALONGE, *Escolapi*.

UN JARDINER

Habita un paradís
De celestial etsís,
Hort de la vida,
Un místich jardiner,
Que fa de creus planter
Entre florida.

A cada creu un cor
Afica ab un clau d' or,
Mentres les planta;
Y aquells corets clavats
Semblan los fruyts sagrats
De la creu santa.

La creu major será
L' arbre hont clavará
Son cor dolcíssim
D' ahont baixará 'l gran riu
Per abundós reguin
Del Hort Santíssim.....

Les creus, mares amants,
Serven los cors infants
Entre sos brassos.
Un roser espinós

Los lliga tot flairós
Ab tendres llassos...

Si conra son jardí,
A la tarde ó matí,
Creus sempre hi planta.
Puix Ell, que son Cor veu
També clavat en creu,
May se 'n decanta,

Quant rega eix Hortolá,
Que 'l Gòlgota regá,
Sa gran plantada
De la font abundant,
Que brolla may minvant
de la llancada:

S' asseu ple de suor
Baix l' arbre ahont te 'l cor,
Y alla sestetja,
Diguent:—Ja som feliç,
El fruyt d' eix paradís
Ja vermelletja.

Les plantes han crescut,

De mon cor han rebut
 Sahó abundosa,
 No ha dat los fruyts tardans
 La feyna de mes mans
 Pron fatigosa.

¡Oh! si aquest fruyt tan bell
 Fos picadet d' ancell,
 Mes dolç seria.
 Si Amor l' hagués ferit,
 Jo més amorosit
 Lo culliria.—

Quant sent tan dolca veu,
 Amor, que té la creu
 Per tendre esposa,
 Volant, surt falaguer
 Del cor del Jardiner,
 Niu hont reposa.

Y llança, ple d' ardor,
 In dart abrasador,
 Que transverbera
 Ls cors empurpurits,

Mes que clavells florits
 De primavera.

Quant prou n' están llagats,
 Romanen ablamats
 D' amor divina,
 Y 'ls angelets festius
 En ells posan sos nius
 De jonca fina.

Atrets per la dolsor
 Dels cors ferits d' amor,
 Semblan abelles
 Que van xupant la mel
 D' aquest brescam de cel
 Tot marçalles.

Llavor gosa Jesús,
 Entre angelets confús,
 Piers sense mida,
 Puix n' es el Jardiner
 Que contra aqueix planter
 Entre florida.

JOAN AGUILÓ, PERE.

L' important periódich regionalista «La Renaixensa» de Barcelona, desde primer d' any ha comensat á publicarne ab las notables modificacions que s' hi han introduhit, y que no hi ha pas cap dupte que colocal á dita publicació á l' altura de las més importants de Catalunya.

Molt nos plau l' encertada idea d' aytal modificació, ja que «la causa de la pítria tindrà d' avuy en avant un periódich digne de la seva importacia», no ja tant solsament per las ideas qu' aquestas las ha sostingudas sempre ab lo mellor criteri «La Renaixensa», sino per la distingidíssima coloboració que 'ns avimenta, en quals firmas s' hi trovanlos més granats escriptors, poetas y cronistas de Catalunya.

Vegin nostres abonats de quina manera dona compte de tant important modificació, lo mateix periódich en sa edició del matí del 30 del passat Desembre:

LA RENAIXENSA DIARI DE CATALUNYA

DIRIGIT PER

ANGEL GUIMERÁ

La Renaixensa va entrar en l' any XXII de sa publicació. La importancia cada dia crixent del regionalisme á Catalunya y á Espanya tota,

obliga al diari que de tants anys va al cap del catalanisme, á pendre més ample espai y major extensió y aumentar considerablement sa redacció y coloboració, pera figurar per sas condicions materials en la primera fila de la premsa espanyola, com hi ha figurat desde sa naixensa per lo sá é independent critera de sas doctrinas y per la rectitut de sos procediments.

La Renaixensa defensará, com fins avuy, los principis regionalistas en tota sa integritat, ab ferma convicció y enteresa, acompanyada de la serenitat de judici y de la bona forma que inspira lo propi convenciment de la rahó.

En la nova campanya que va á empendre, *La Renaixensa* seguirá seir representant fidel de la actual civilió catalana y de las sevas llegítimas aspiracions á una nova era d' esplendor que, en mitj de la trista situació d' Espanya, espera Catalunya de la valia y la voluntat de sos fills, tantas vegadas y tan brillantment demostradas: de sortir definitivament tiunfants hauria de guiar nostra regió á tota la nació espanyola per mé sortosas vías.

Pera lograr son objecte, convoca avuy nostre diari á son entorn los més importants elements del renaixement catalá. En sa redacció y coloboració hi figurarán desde ara: Pere Aldavert, Francisco Alió, Joan Almirall, Ferrán Alsina, Antoni Aulestia y Pijoan, Victor Balaguer, Francisco Barado, Celestí Barallat, Bonaventura Bassegoda, Carles Bosch de la Trinxeria, Joaquim Botet y Sisó, Cassimí Brugués, Francisco de P. Capella, Octavi de Carreras, Mossen Jaume Collell, Andreu Avelí Comema, Joseph Coroleu, Teodor Creus, Lluís Doménech y Muntaner, Joan Jurán y Espanya, Lluís Durán y Ventosa, Sebastiá Farnés, Jaume Ferán, Jaume Fonolleda, Joseph Franquesa y Gomís, Antoni Gallissá, Martí Genís y Aguilar, Joan Gubern, Joseph Güell y Mercader, Angel Guimerá, Felip de Hita, Joseph Ixart, Francesch Matheu, Rafel Mir, Ernest Moliné y Brasés, Dolors Moncerdá, Lluís Noguera, Narcís Oller, Macià de Palau, Joseph Lluís Pellicer, Joan J. Permanyer, Ramón Picó y Campamar, Joseph Pin y Soler, Joan Pons y Massareu, Enrich Prat de la Riva, Joseph Puig y Cadafalch, Frederich Puig Samper, Isidro Riventós, Joaquim Riera y Bertrán, Melcior Rodríguez de Alcántara, Pau Sans y Guitart, Joan Sardá, Francisco X. Tobella, Eduart Toda, Joseph Maria Valls y Vicens, Narcís Verdager, Ignasi Verdós y Emili Vilanova.

A tan valiosas firmas, que positivament suscriuran bs treballs del periódich, esperém acompanyarhi las de tots los que, con los citats, més s' hagin distingit á Catalunya en lletras, arts, ciencias, agricultura, industria ó altres manifestacions del saber:

Vindrán també á coloborar en *La Renaixensa* los escriptors més emnents que defensen lo regionalisme á Valencia, Mallorca, Aragó, Navarra,

Biscaya, Cantàbria, Galícia y las demás comarcas espanyolas, estudiant son país respectiu y donantnos á coneixer sas aspiracions.

Los estudis variats de tant nùtrida colaboració constituhirán la primera secció del periódich.

Formarán la segona secció los estats, datos y noticias referents á *Barcelona*, aumentats considerablent sobre los que doném avuy.

Destiném una tercera secció al *Correu de Catalunya* en la que, comptant ab la bona voluntat dels catalanistas de tot lo Priuñcipat, podrém donar nota diaria de quant important ocorri ó s' observi en las principals poblacions y comarcas de nostra terra.

La correspondencia particular y 'ls extractes diaris dels principals periódichs de las demás *Regions Espanyolas* formarán la quarta secció del periódich.

Altre servey semblant referent al *Extranjer*, extensament montat al estil del dels periódichs inglesos y nort-americans, constituhirá la quinta secció.

Lo servey telegráfic será lo de la premsa associada de Barcelona, aumentat ab telégramas de corresponsals especialment contractats pera *La Renaixensa*.

Finalment lo cos diari del periódich en sa *Secció Comercial* será objecte de singular cuydado, quedant aquesta encarregada á redactors competens. Vindrà aumentada ab telégramas especials de preus y cambis, revistes de mercats nacionals y extrangers, situació dels barcos que á Catalunya interessin, sinistres y demás noticias de Marina y transaccions que sían de utilitat.

Al objecte de donar alcans immediat á la arribada del correu tindrà *La Renaixensa*:

DUAS EDICIONS DIARIAS

una *del matí* y altra de las últimas horas de la tarde ó primera *del vespre*. Aixís aquesta última podrá recullir desd' ara tots los *correus del Extranjer* y desde lo mes d' Abril próxim tots los *correus espanyols*.

CADA EDICIÓ, MATÍ Y VESPRE, TINDRÀ AL MENOS 16 PLANAS D' ESTENCIÓ.

Pera poder donar descans als trevalladors, farém: *Los diumenges y festas anyals una sola edició, del matí, lo menos de 24 planas regalant además ab ella als subscriptors un cuaderu de 32 columnas, folletí* ahont se traduhirán los travalls literaris d' imaginació (novelas, cuentos, viatjes, etc.,) dels principals autors extrangers més en voga y 's donarán á coneixer *novas produccions dels millors prosistas catalans*.

A pesar d' aquest nou regalo no 's suprimirá la

REVISTA LITERARIA DE 16 PLANAS

que publicarém los *dilluns al matí*, millorantla considerablement y acom-

panyantla d' una coberta en la que vindrán los telégramas y noticias importants.

A més lo dilluns se publicarà, com los demés dias, la edició del vespre.

Lo preu de subscripció á *La Renaixensa* no 's cambia; á pesar d' aquestas milloras, será com fins ara de

DUAS PESSETAS AL MES

á tot Catalunya; 6 pessetas lo trimestre en lo restant d' Espanya, 10 pessetas á las Antillas y 12 pessetas al extranger.

La empresa de *La Renaixensa* confia que tots los que tenen afició ó simpatia per las ideas regionalistas l' ajudarán en sa publicació, compensantli en la part que pугan los sacrificis que creu s' ha d' imposar per la causa de Catalunya.

NOVAS

LO CATALANISTA al entrar en l' any 1892, desitja pera sos constants llegidors tota mena de felicitats y que siga aquest de bons y satisfactoris resultats pera la causa de Catalunya.

A lograr aixó se dirigirán, com fins al present, nostres esforços, sens que 'ns dolguin treballs ni sacrificis, per grans que aquestos sían, fins haver lograt pera nostra abatuda pàtria aquell grau d' esplendor y autonomia de que havia disfrutat en épocas gloriosas, y que pera reconquistarho, armonisant'ho ab los avenços dels temps actuals, no hem de planyer sacrificis de cap mena, contribuint'hi ab nostres humils y desinteressats esforços, sense qu' ambicionem altre premi ni recompensa que 'l goig de veurerli rumbejar com li pertoca á la nostra amantíssima Pàtria Catalunya, aquella ben entesa llibertat, honors y privilegis que li forem traydorament furtats per las barroeras mans de Felip V fa prop de 178 anys.

Nosaltres, fermes en nostres propòsits, lluytarem ab tota la energia de las nostras forsas, y serém en la lluyta, pera la defensa de nostres drets, lo que sol dirse carn de canó y acceptarém resignats, per enter, las conseqüencias que pугan sobrevenirnos en la defensa de las justas reivindicacions de Catalunya.

Pero ¿n' hi ha prou ab aixó? no, qu' es també precis, pera lograr'ho, que tinguém al nostre nostre costat á totas las personas de sá criteri y reconeguts sentiments d' amor á la Patria pera que tots, cada hu á mida de las sevas forsas, poguem treballar, qu' es prou ample 'l nostre camp, fins á lograr en sa totalitat tots los extrems qu' informan lo programa del catalanisme.

Una volta conseguits nostres propòsits, pera lo qual confiém ab l' apoyo moral y material dels nostres compatricis, nosaltres haurém acabat la nostra tasca y allavors satisfets de la nostra obra, nos complaurém en entonar junts l' himne de llibertat de Catalunya.

Avuy la Cofradía de San Daniel obsequiará á son Sant Patró ab los següents cults en la Iglesia de la Concepció:

A las 8 del matí, Comunió general ab plática preparatoria pel Rvnt. P. Jaume Torres, Escolapi.

A las 10, ofici solemne á tota orquesta, alabant las glorias del ínclit mártir, lo Dr. don Joseph Vendrell. La capella de música, composta de 40 professors y veus de la capital, interpretarà los *Kyries* y *Gloria*, del mestre Ferrer; lo *Credo* de Cotó, y 'l *Sanctus*, de Gounod.

A las 7 de la nit, funció religiosa ab sermó per l' esmentat Dr. Vendrell, executántse per la orquesta l' *Ave María* de Gounod y escullidas composicions de Verdi y altres mestres.

Se troba en son pais malalt per un atach d' *influenza* lo distingit escriptor regionalista navarro, don Arthur Campión, á qui desitjem de tot cor un prompte y complet restabliment.

Nostra distingida compatricia la llorejada poetisa D.ª Ignés Armengol de Badia ha obtinguts premis consistents en *Medalla d' Or* en lo certamen literari internacional del *Felibrige Latín* de Montpeller per sas dos poesias *Trenta anys* y *Dolsa besada*.

Felicitém coralment á la inspirada poetisa sabadellenca per tant honrosíssima distinció.

Lo dia 31 del passat Desembre se retiraren de la circulació los efectes que porten designat any ó sian los següents: Paper timbrat.—Idem d' ofici pera tribunals.—Idem de idem pera venda pública.—Pagarés de bens nacionals.—Paper de pagos al Estat.—Timbres móvils de las dotze classes.—Idem especials móvils de 10, 25 y 50 céntims. Los que en dit dia resultin sobrants á las corporacions ó particulars, excepte lo paper d' ofici pera tribunals, oficinas y corporacions als quals se concedeixi de franch, podrán ésser cambiats durant tot lo vinent mes de Janer en los estanchs que oportunament designin los administradors de contribucions y de rendas de las respectivas provincias. S' exigirá com requisit indispensable la representació de la cédula, qual número, classe y punt d' expedició 's farà constar á la dreta del sello si 's tracta de paper ó document timbrat, ab la firma del interessat; al costat esquerra s' estampará 'l sello de la expendedoría que cambiá y en son defecte firmará y rubricará l' encarregat d' aquesta. Lo plasso que 's fixa pera 'l cambi es improrrogable, per qual rahó no s' admeterá al cambi després del 31 del vinent Janer cap efecte dels que caduquin.

Pera 'l cambi de dits efectes han sigut designats los estanchs de la Rambla de Canaletas, carrer de Boters, plassa Sant Jaume, plassa de la Mercé, plassa de Palaci y plassa del Bonsuccés.

Diu un colega barceloní:

La Cambra de Comerç d' aquesta ciutat, tenint noticia de que alguns exportadors de géneros á las Antillas acudían á las tinencias d' Alcaldía y Alcaldías de barri pera visar los certificats d' origen, dirigí un ofici al exelentíssim senyor Alcalde constitucional, fentli present lo previngut en la Real ordre relativa al despatx de dits documents, y, en sa virtut, dita autoritat s' ha dirigit á aquellas dependencias, á fi de que s' abstingan de posar lo V. B. á cap certificat d' origen, tota vegada que aixó incumbeix exclusivament á las Cambras de Comerç, en los punts ahont estiguin establertas ditas corporacions oficials.

Diu molt acertadament nostre estimat company "La Renaixensa.,

Los periódichs s' han entretengut á fer cálculs de lo que ha invertit aquest any Barcelona en comprar bitllets de la rifa nacional, y á fé que 'ls datos que apunten son interessants.

Las administracions de loterías de nostra ciutat han venut 8880 bitllets que importan la cuantiosa suma de quatre milions quatre centas curanta mil pessetas. Hem pagat al joch nacional y en un sol día més de lo que paguém en un any al Estat pel concepte de consums.

Aquest afany per traurer la *grosa* indica com va degenerant lo nostre caràcter. Avans buscavam la fortuna treballant y estalviant, es dir, d' una manera segura é indefectible. Ara la busquem sobtada y sense que 'ns costi de suar, més també d' una manera més problemática que alló de trobar una agulla en un paller. ¿Com ho ferém creure á ningú que 'ls catalans som práctichs y calculadors?

Perque es lo cert que per comprar aquets bitllets de la rifa de Nadal los que no han hagut d' imposarse cap sacrifici son los ménos y 'ls més aquells á qui fan bona falta los deu ó vint rals que s' hi han malgastat. Aixó s' ha pogut veure en los establiments que venen comestibles á la menuda. Per poca importancia que tingués l' establiment un bitllet sencer ha sigut cubert immediatament pels parroquians. En una botiga ho hem vist y lo que en ella ha succehit ho preném per patró de lo que haurá passat per las altras. Molts dels parroquians que prenien participacions, tenen bons maldecaps pera buscase las caixaladas diaris y fins alguns no saben com fer esborrar son nom de la llibreta de deutors del adroguer.

Aquesta institució del joch oficial, en cap punt com en los que hem indicat se veu quan moralisadora es. S' espera tot de la sort que es inconsiderada y boja y que excas-seja las visitas y 's desconfia del estalvi y del treball únichs camins d' assegurar-se un bon passament.

En aqueix concepte cada any nostre caràcter baixa una mica més avall. Nos torném jugadors y flamenchs. ¿Qui sab si arribarém un día á lo que tant hem criticat dels castellans, á vendrens ó á empenyar l' únich matalés que tingém á casa nostra per assistir á una funció del *espectáculo nacional*?

Ha sortit á la llum lo primer volúm de la *Biblioteca de la Veu de Catalunya*, contenint la colecció d' articles qu' en dit periódich publicá lo fervent escriptor regionalista D. Ernest Moliné y Brasés, ab lo títul de "Estudi de Regionalisme", extractats de la obra francesa de A. Ponquet.

Aquestatraducció que del regionalisme ha fet lo Sr. Moliné y que demostra en perfecte coneixement de la materia, va acompanyada d' un prólech y epílech originals del extractador, qui ha donat una prova mes del entusiasme que sent lo Sr. Moliné y Brasés per nostra causa y sa afició al estudi del regionalisme.

Com á mostra copiém á continuació lo següent apart del prólech.

"Educar y allissonar l' esperit ab las obras d' autors eminents que han tingut la clarividencia de la idea y perfeccionarlo ab ensaigs especulatius per saturarlo de veritat y de reglas prudents de conducta, es la gran tasca encomanada als actuals propagadors del Catalanisme, lo qual se troba ja en son segon moment evolutiu, ó sia 'l de creixensa. Nostre jovent surt avuy de las aulas marejat ab las indigestias ideas que 'ls hi han suministat

cuatre catedràtics interessats més que en cultura de sos deixebles, en la pacífica possessió de son benefici: d' aquí la massa cada dia creixent de joves indiferents per las grans causes y aquesta joventut es la afalagadora esperansa de nostres governants.

Difundint per tot ahont poguém l' esperit de la reflexió no sols desamortisarém las Universitats espanyolas, avuy sota 'l jou de copdicias *mans mortas*, sino que també nos ensinestrarém en una poderosa dialéctica que educant y dirigint las inteligencias nos conduhirá, més depressa á la realisació dels ideals que acariciém.

Nosaltres creyém contribuir á aquest fi donant á conèixer algunas de las obras que sobre regionalisme y descentralisació han escrit respectables tractadistas. Las publicarem en extracte ó resúm pera populalarlas més entre 'ls nostres compatricis; per altra part la gran extensió de molta de ellas faria impossible sa publicació íntrega. Procurarám que 'l nostre treball no descuydi cap idea important del original. ¿Hi trobaran los lectores en aquesta *extractes* la insipides de l' aygua destilada ó la excitant essencia extrèta de la flor? Ells dictaran l' *àrdua sentència*."

Felicitém al senyor Moliné y recomaném son treball als bons catalanistas.

La colecció arqueològica del Museu diocesà de Vich, ha sigut augmentada darrerament ab los objectes següents: un copó de plata deurada estil del Renaxement, una pau del segle XIV, un vas de fusta ab pinturas de l' época románica, duas grans safatas, una d' ellas daurada, un tríptic esculpturat del segle XVI, alguns reliquiars de plata y fragmente d' una creu románica esmaltada.

En la Real Academia de Bonas Lletres de Barcelona, llegí 'l dia 14 lo Sr. Rubió y Lluch un interessant treball sobre la novela cavallaresca del segle XV *Curial y Güelfa*; acordant l' academia que 's procedís á la impressió de dita novela, immediatament després de las *Metamorfosis* de Francesch Alegre.

Se diu que están molt adelantats á Barcelona los treballs d' organizació d' una associació de fabricants catalans, qual objecte será posarse en comunicació ab las casas exportadoras d' América, á fi de facilitar l'envió dels productes espanyols als Estats americans.

Lo Jurat calificador del pròxim cèrtamen catalanista que celebrarà la Invention Católica de Barcelona, ha quedat constituït per los senyors Rvnt. don Eduart Llanas, escollit; don Marian Aguiló y Fuster, don Joaquim Rubió y Ors, don Antoni de Bofarull y de Brocá, don Joseph de Palau y de Huguet y don Lluís María de Llauder y de Dalmases; suplents don Francisco Ubach y Vinyeta, don Claudi Omar y Barrera y don Jaume Nogué y Taulés.

La Comissió provincial de defensa contra la filoxera, recorda als alcaldes y agricultors dels termes invadits per la plaga, que per acort de la Excm. Diputació, poden solicitar de la primera, avans del 31 de Jauer pròxim, ceps resistents pera repoblar lo destruït per l' insecte y 'ls y serán concedits gratuïtament en la quantitat possible al que acrediti per certificació del alcalde respectiu lo mal suferit y sa falta de recursos pera posarhi remey. També recorda que 'ls viviers locals establerts ab arreglo al Reglament aprovat p

real ordre de 28 de Febrer últim, están obligats á no exigir per planta venuda major preu que 'l 80 per 100 del que regeix en lo mercat francés, y que la quinta part dels ceps que de dits viviers se destinin anyalment á la repoblació deurán concedirse gratis als viticultors pobres que ho sollicitin.

Durant lo mes de Janer celebrarán sa fira ó festa major los 52 pobles de Catalunya següents:

Artés, Pons, La Bisbal, Banyolas, Carreras, Sant Cugat del Vallés, Amer, Manlleu, Monclar, Igualada, Tarrasa, Sant Hilari, Borjas d' Urgell, Malgrat, Sant Celoni, Sant Quirse de Besora, Santa Pau, Besalú, Sant Feliu de Pallerols, Sant Pere de torrelló, Castelltersol, Espluga de Francolí, Taradell, Cervera, Sort, Corbera, Torrellas, Sant Pol de Mart, Plá, Navata, Palamós, Vilanova de Vilamajor, Arbucias, Masllorens, Palau, Llers, Vilanova y Geltrú, Vilella Alta, Guimerá, Gratallops, La Canonja, Palafrugell, Puigdelfí, Vallmoll, Besalú, Sarriá, Susqueda, Mollet, Sant Pere de Rivas, Sant Vicents dels Horts, Tossa y Prats de Lluçanés.

En lo Teatro Romea de Barcelona s' han posat en estudi los dramas catalans en tres actes *Atos y creyents* original de don Ramon Bordas y *Hidro mel* original de don Ernest Soler de las Casas, quals estrenos tindrán lloch próximament.

Lo Centre Excursionista de Catalunya celebrá lo passat dimars junta general pera la renovació de la meytat de la Junta directiva y cambi de cárrechs. S' elegiren per dos anys, vice-president, don Artur Pedrals y Moliné; secretari primer, don Joseph Reig y Vilardell; vocals, don Enrich Masriera y Colomer, don Macari Golferichs y Losada y don Marcell Coll y Brugada, y per un any: tresorer, don Jaume Balaguer y Merino, y vocal, don Jaume Cardona y Vert. Després se donaren algunas explicacions sobre 'l satisfactori estat económic del Centre y manifestá que 'l número de socis aumentava. Per últim, lo senyor president invitá á tots los reunits á visitar la nova pessa ab qu s' ha engrandit lo local del Centre.

Un periódich de Zaragoza, *La Derecha*, ha publicat un número destinat exclusivament á commemorar lo tercer centenari de la mort de D. Joan de Lanuza, Justicia Major del Regne d' Aragó, que representaba las verdaderas y antiquíssimas llibertats d' aquell Regne. Felip II, que no admetia superiors, encara que aquestos fossen las lleys, puig no obehia sino al seu capritxo, que 's trobaba ja lliure de las llibertats castellanas, derrotadas en Villalar y enterradas en la persona de Padilla, volgué acabar també ab las llibertats aragonesas, y passant per sobre las lleys y trepitjant lo dret d' Aragó encarnat en la persona de Lanuza, prevalgut de la forsa y servintse de son general, Alfonso de Vargas, feu agafar al Justicia Major y 'l 20 de Desembre de 1591 fou aquest decapitat, no per sentencia de cap tribunal, sino per ordre de Felip II. Lo qui había fer matar á son fill, bé podia fer matar á Lanuza. La dinastia austríaca que durá 200 anys es una taca en la historia d' Espanya; comensá matant las llibertats de Castella, y aufegantlas en la sanch dels seus defensors, continuá matant las d' Aragó y decapitant al Justicia que las representaba; prosseguí ab las de Catalunya y acabá per perdre tot lo que li habían entregat los Reys catòlics: Comensá ab un geni, Carles I y acabá ab un idiota, Carles II. ¿Hi haurá qui negui la má de la Providencia?

Imprempta y Enquadernacions de J. Comas, Carrer de Colomer, 24, teléfono n.º 46.—SABADELL